

Rolnummer 5714
Arrest nr. 125/2014 van 19 september 2014

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen betreffende de artikelen 43, 3°, 702, 2°, en 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, gesteld door het Arbeidshof te Luik.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters J. Spreutels en A. Alen, en de rechters J.-P. Snappe, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter J. Spreutels,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van de prejudiciële vragen en rechtspleging

Bij arrest van 10 september 2013 in zake Michael Simon tegen de nv « G4S Secure Solutions », in aanwezigheid van de nv « Ethias », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 16 september 2013, heeft het Arbeidshof te Luik de volgende prejudiciële vragen gesteld :

« 1. Zijn de artikelen 43, 702 en 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, samen of afzonderlijk en in voorkomend geval *juncto* artikel 17 van hetzelfde Wetboek, in die zin geïnterpreteerd dat zij de dagvaarding die verkeerdelijk is gericht tegen een andere persoon dan die tegen welke zij had moeten worden gericht, uitsluiten van het stelsel van de nietigheden, bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde Grondwet in zoverre zij een onderscheid invoeren tussen de dagvaarding die is gericht tegen een andere rechtspersoon dan die welke met name had moeten worden beoogd terwijl de verkeerdelijk gedagvaarde persoon over rechtspersoonlijkheid beschikt, dagvaarding die niet ontvankelijk is en waarvoor de begane vergissing niet het recht opent om zich op het stelsel van de nietigheden te beroepen, en die welke is gericht tegen de betrokkene wiens gegevens (precieze benaming, woonplaats of maatschappelijke zetel, rechtsvorm) echter niet allemaal juist zijn, dagvaarding die nietig is maar een relatieve nietigheid heeft ?

2. Zijn de artikelen 43, 702 en 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, samen of afzonderlijk en in voorkomend geval *juncto* artikel 17 van hetzelfde Wetboek, in die zin geïnterpreteerd dat zij de dagvaarding die verkeerdelijk is gericht tegen een andere persoon dan die tegen welke zij had moeten worden gericht, uitsluiten van het stelsel van de nietigheden, bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de gecoördineerde Grondwet in zoverre zij een onderscheid invoeren tussen de dagvaarding die is gericht tegen een andere rechtspersoon dan die welke met name had moeten worden beoogd terwijl de verkeerdelijk gedagvaarde persoon over rechtspersoonlijkheid beschikt, dagvaarding die niet ontvankelijk is en waarvoor de begane vergissing niet het recht opent om zich op het stelsel van de nietigheden te beroepen, en die welke niet een van die vermeldingen, met inbegrip van de benaming van de gedagvaarde persoon, bevat, tekortkoming die het daarentegen wel mogelijk maakt van het genoemde stelsel gebruik te maken ? ».

Memories zijn ingediend door :

- de nv « G4S Secure Solutions », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. T. Hallet, advocaat bij de balie te Brussel;

- de nv « Ethias », bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. M. Kaiser en Mr. D. Caccamisi, advocaten bij de balie te Brussel;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. P. Schaffner, advocaat bij de balie te Brussel.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de nv « Ethias »;

- de Ministerraad.

Bij beschikking van 8 mei 2014 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers T. Giet en R. Leysen te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij één van de partijen binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van deze beschikking, een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 28 mei 2014 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 28 mei 2014 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschil

Na zijn ontslag om dringende redenen heeft M. Simon - meer bepaald de deurwaarder op wie hij een beroep heeft gedaan - de nv « G4S Security Services » in plaats van de nv « G4S Security Systems », die zijn werkgever was, voor de arbeidsrechtbank gedagvaard; de Arbeidsrechtbank heeft de rechtsvordering ongegrond verklaard, aangezien de gedagvaarde rechtspersoon niet de werkgever van de eiser is.

M. Simon stelt voor het Arbeidshof te Luik hoger beroep in tegen die beslissing. Betreffende de sanctie die op de voormelde situatie van toepassing zou zijn - niet-ontvankelijkheid van de rechtsvordering of nietigheid van de dagvaarding -, stelt de verwijzende rechter de twee hiervoor weergegeven prejudiciële vragen.

III. In rechte

- A -

A.1.1. Na de feiten, de rechtspleging in het bodemgeschil en de relevante bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek in herinnering te hebben gebracht, merkt de nv « Ethias » op dat de artikelen 860 tot 867 van hetzelfde Wetboek een nietigheidsleer bevatten, met betrekking tot de niet-inachtneming van de vormen en de termijnen, die in de memorie wordt uiteengezet. Daarin worden vervolgens verschillende door het Hof van Cassatie uitgesproken arresten in herinnering gebracht. Terwijl, volgens zijn arresten van 12 mei 1997 en van 7 maart 1988, een onjuiste vermelding of een materiële vergissing met betrekking tot de geadresseerde in de dagvaarding aan de relatieve nietigheid van artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek worden onderworpen, blijkt uit het arrest van 29 juni 2006 daarentegen dat, indien een eisende partij zich van tegenstander vergist, haar rechtsvordering onontvankelijk moet worden verklaard, omdat zij is gericht tegen een persoon die vreemd is aan het geschil; in verband met dat arrest zou moeten worden aangenomen dat de vereiste met betrekking tot de hoedanigheid die uit artikel 17 van het voormelde Wetboek voortvloeit, zowel ten aanzien van de eiser als ten aanzien van de verweerder geldt.

A.1.2. Met betrekking tot de eerste prejudiciële vraag zet de nv « Ethias » uiteen dat het verschil in behandeling tussen rechtzoekenden naargelang de begane vergissing in de benaming van de verweerder al dan niet tot gevolg heeft dat een persoon die vreemd is aan het geschil, bij de zaak wordt betrokken, niet redelijk verantwoord kan zijn.

Uit dat verschil in behandeling zou een onevenredige aantasting van het recht van de rechtzoekenden om hun zaak voor de rechtbanken te brengen blijken, gelet op de ingrijpende sanctie van de niet-ontvankelijkheid die de eerste categorie van eisers ondergaat : in tegenstelling tot de tweede categorie kunnen die zich immers niet beroepen op de nietigheidsleer en op de bijkomende mogelijkheid om een nietigheid te dekken of recht te zetten.

Gelet op de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens die in de memorie uitvoerig wordt beschreven, vereist het eerlijke karakter van de procedure dat de niet-ontvankelijkheid wegens ontstentenis van hoedanigheid wordt beperkt tot het loutere geval waarin de door de eiser begane vergissing een vergissing is die vanaf het begin de keuze van de verweerder betreft. Voor de latere vergissing, begaan op het ogenblik van het zoeken naar de exacte benaming van de verweerder die door de eiser correct is geïdentificeerd, dient de sanctie daarentegen te worden onderworpen aan de vereiste van een grief vanwege de gedagvaarde partij, en die vergissing moet kunnen worden gedekt in de in artikel 867 van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde gevallen, zelfs indien die vergissing tot gevolg heeft gehad dat een andere persoon, vreemd aan het geschil, formeel bij de zaak is betrokken; zo niet zou met schending van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM) het recht op toegang tot een rechter wezenlijk worden aangetast; zulks geldt des te meer, naar analogie met de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens daar de eisende partij zelf niet kan worden gestraft voor een tekortkoming die aan de deurwaarder is toe te schrijven.

In zijn memorie van antwoord betwist de Ministerraad die redenering, waarin het feit dat een verwerende partij die vreemd is aan het geschil, bij de zaak wordt betrokken, met een gewone vormfout zou worden gelijkgesteld. Allereerst is de ontstentenis van hoedanigheid van de verweerder in de zin van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek - hetgeen het geval is wanneer een persoon die vreemd is aan het geschil, bij de zaak wordt betrokken - een onregelmatigheid die de niet-ontvankelijkheid van de rechtsvordering met zich meebrengt om een reden die geen verband houdt met de niet-naleving van een gewone formaliteit (zie A.3.1 hierna). Verwijzend naar de door de nv « Ethias » aangehaalde rechtspraak en naar de door de nv « G4S Secure Solutions » uiteengezette argumentatie (zie A.2.3 en A.2.4 hierna), merkt de Ministerraad daarenboven op dat artikel 6 van het EVRM het recht op toegang tot een rechter niet op absolute wijze vastlegt, maar milderingen bevat : de verwijzing naar artikel 6 moet niet alleen worden begrepen ten aanzien van de rechtzoekende die zich op zijn recht op toegang tot een rechtbank beroept, maar ook ten aanzien van het rechtzekerheidsbeginsel en, in het bijzonder, ten aanzien van het recht op de inachtneming van dat beginsel waarop de verwerende partijen zich kunnen beroepen. De Ministerraad betwist ten slotte dat het arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, *Boulougouras* t. Griekenland, te dezen kan worden overgenomen : de aanwijzing, in een dagvaarding, van een verwerende partij die vreemd is aan het geschil, kan immers niet met een gewone vormfout worden gelijkgesteld aangezien zij geen betrekking heeft op de goede rechtsbedeling of op de goede organisatie van het gerecht, maar wel op de essentiële grondvoorwaarden van de ontvankelijkheid van een rechtsvordering in de zin van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek. De Ministerraad voegt eraan toe dat het rechtzekerheidsbeginsel, indien zou worden geoordeeld, *quod non*, dat een rechtsvordering die is gericht tegen een persoon die vreemd is aan het geschil, *in fine* ontvankelijk kan worden verklaard tegen de echte verweerder, zelfs indien zij te zijnen aanzien is verjaard, om reden dat het gaat om een vergissing in de benaming die niet door de eiser is begaan (vergissing van de gerechtsdeurwaarder), klaarblijkelijk zou worden geschonden met aanzienlijke gevolgen; als voorbeeld wordt het geval aangehaald van een vergissing die is begaan door de raadsman van een eiser die, uitgaande van een eerder ontwerp van dagvaarding, zou hebben nagelaten de identiteit van de verweerder te wijzigen.

A.1.3. De nv « Ethias » merkt daarenboven op dat die aantasting van het recht op toegang tot de rechter des te onevenrediger is daar de rechten van de verkeerdelijk aangewezen partij per definitie steeds worden beschermd door de toepassing van de artikelen 861 en 867 van het Gerechtelijk Wetboek, die niet verhinderen dat een nietigheid wordt uitgesproken indien de onregelmatigheid met name griefhoudend is geweest voor de partij die ze aanvoert. In dat verband wordt opgemerkt dat de vennootschap « G4S Security Systems » volledig in staat is gesteld zich te verdedigen aangezien de personen op wie binnen de vennootschap « G4S Security Services » een beroep is gedaan om op de dagvaarding van M. Simon te reageren, dezelfde zijn als die welke hadden kunnen reageren indien de vennootschap « G4S Security Systems » vanaf het begin was gedagvaard; daarenboven zou de door de gerechtsdeurwaarder begane vergissing gedeeltelijk zijn veroorzaakt door de keuze van de bestuurders van de groep G4S om onder twee verschillende vennootschappen werkzaam te zijn, evenwel onder bescherming van identieke procedures en personen, alsook onder namen die, gezien de verwantschap ervan, gemakkelijk aanleiding konden geven tot vergissingen. De sanctie van de niet-ontvankelijkheid wegens ontstentenis van hoedanigheid zou volgens de voormelde Europese rechtspraak dan ook als strijdig met het eerlijke karakter van de procedure moeten worden beschouwd.

A.1.4. Met betrekking tot de tweede prejudiciële vraag - die betrekking heeft op het geval waarin de vermelding van de gedagvaarde partij zonder meer wordt weggelaten -, merkt de nv « Ethias » op dat het onevenredige karakter van de sanctie van de niet-ontvankelijkheid wegens ontstentenis van hoedanigheid hier scherper blijkt, aangezien die sanctie erop zou neerkomen dat laksheid bij het verifiëren van de exacte identiteit van de verweerder in de hand wordt gewerkt : het zonder meer weglaten van de vermelding van de gedagvaarde persoon zou immers aan de nietigheidsleer worden onderworpen, terwijl een vergissing in de benaming van die

persoon, die afbreuk zou doen aan zijn identiteit door per vergissing een derde persoon te beogen, onontvankelijk zou worden verklaard.

A.2.1. De nv « G4S Secure Solutions » - die de nv « G4S Security Services » is opgevolgd - zet in haar memorie allereerst uiteen dat, hoewel de nv « G4S Security Services » en de nv « G4S Security Systems » daadwerkelijk tot dezelfde groep behoren en dezelfde maatschappelijke zetel hebben, zij daarentegen verschillende namen, een verschillend ondernemingsnummer en een verschillend maatschappelijk doel hebben, zodat het wel degelijk om twee verschillende ondernemingen en twee verschillende rechtspersonen gaat; daarenboven wordt opgemerkt dat de nv « G4S Security Services » nooit de werkgever van M. Simon is geweest.

In de memorie worden vervolgens de *ratio legis* van de nietigheidsleer, de rechtspraak van het Hof van Cassatie ter zake en de averechtse effecten waartoe een uitbreiding van het toepassingsgebied van de nietigheidsleer zou leiden, aangesneden. Die leer beoogt het recht van de partijen te beschermen, door tevens een abstract formalisme te vermijden. Rekening houdend met die doelstelling heeft het Hof van Cassatie, in zijn voormelde arrest van 29 juni 2006, de grenzen van de nietigheidsleer in de volgende bewoordingen afgebakend : « Wanneer een exploit van dagvaarding weliswaar de vermeldingen bevat als voorzien in de artikelen 43 en 702, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek, maar deze betrekking hebben op een andere persoon dan diegene die de eiser had dienen te dagvaarden, brengt dit de niet-ontvankelijkheid van de aldus ingeleide vordering met zich mee. Dergelijke onregelmatigheid valt buiten de werkingssfeer van de nietigheidsregeling van de artikelen 860 tot 867 van het Gerechtelijk Wetboek, en geeft dienvolgens geen aanleiding tot beoordeling van belangenschade ». Indien de nietigheidsleer wordt uitgebreid tot de gevallen waarin een gedinginleidende akte een andere persoon dan de beoogde persoon beoogt, is het die andere persoon (die geen enkele feitelijke of juridische band met de eiser heeft) die partij bij de rechtspleging wordt : het is die persoon die door de griffie wordt opgeroepen, het is die persoon die een argumentatie moet uiteenzetten, terwijl hij geen enkele juridische relatie met de eiser heeft; het is die persoon die eventueel zal worden veroordeeld en het is die persoon die de beslissing over zijn goederen eventueel betekend en uitgevoerd zal zien door een gerechtsdeurwaarder.

Aangezien de rechtspleging is opgestart, voorziet het Gerechtelijk Wetboek immers in geen enkele mogelijkheid om een van de partijen (de verweerder die verkeerdelijk is gedagvaard) te vervangen door een derde persoon (de persoon die had moeten worden gedagvaard). De oplossing bestaat erin de gedinginleidende akte over te doen, hetgeen evenwel niet mogelijk is geweest wegens de in artikel 15 van de wet van 3 juli 1978 bedoelde verjaringstermijn.

A.2.2. De nv « G4S Secure Solutions » zet vervolgens de stelling uiteen volgens welke de in de prejudiciële vraag vergeleken personen niet vergelijkbaar zouden zijn. Zij zouden noch ten aanzien van het soort van begane vergissing, noch ten aanzien van de gevolgen van die vergissing - de gedagvaarde persoon is al dan niet partij in het geding -, noch, ten slotte, ten aanzien van de aard van de sanctie van de vergissing, die in het ene geval betrekking heeft op de geldigheid van de dagvaarding maar in het andere geval op de grond van het geschil, vergelijkbaar zijn; het feit dat de veroordeling wordt gevorderd van een persoon die niet de werkgever is, zou immers een kwestie ten gronde en geen kwestie van ontvankelijkheid zijn. In haar memorie van antwoord betwist de nv « Ethias » een dergelijke benadering : het onderzoek van de vergelijkbaarheid van twee situaties gebeurt immers steeds ten aanzien van een referentiekader en die vergelijkbaarheid wordt niet gelijkgesteld met het feit dat beide in het geding zijnde categorieën alle kenmerken gemeen hebben, zo niet zouden vergelijkbare situaties nooit worden aangetroffen.

A.2.3. In de memorie wordt vervolgens uiteengezet dat het door de wetgever nagestreefde doel, zelfs indien zou moeten worden aangenomen dat de grenzen van het toepassingsgebied van de nietigheidsleer een verschil in behandeling teweegbrengen, een legitiem, redelijk en evenredig motief zou uitmaken dat dat verschil verantwoordt.

In de memorie, waarin in herinnering wordt gebracht dat de wetgever ook wou vermijden dat de niet-naleving van een vormvoorschrift afbreuk deed aan de rechten van de partijen, wordt opgemerkt dat de vergissing te dezen dermate groot is dat een partij die niets met de rechtspleging te maken heeft, verweerder wordt : het uitbreiden van de nietigheidsleer tot een dergelijk geval zou een gevolg hebben dat in strijd is met het door de wetgever nagestreefde doel. De verkeerdelijk gedagvaarde derde zou kunnen worden veroordeeld, ook al heeft hij nooit een juridische relatie met de eiser gehad; de persoon die had moeten worden gedagvaard, zou kunnen worden veroordeeld, ook al is hij geen partij bij de rechtspleging geweest (de dagvaarding had op hem geen betrekking, de griffie heeft geen enkele brief naar hem verstuurd waarin hij in kennis werd gesteld van een bepaling van de rechtsdag, de partijen hebben geen conclusies uitgewisseld), en dat ook niet zou kunnen zijn

aangezien het Gerechtelijk Wetboek niet de mogelijkheid biedt een partij (de verweerder) te vervangen door een andere (diegene die verweerder had moeten zijn). De nv « G4S Secure Solution » besluit dan ook dat, opdat de *ratio legis* van de hervorming met betrekking tot de nietigheidsleer in acht wordt genomen, indien de vergissing van de partij die de procedure instelt, zodanig is dat zij ertoe leidt dat een derde persoon wordt beoogd, het verantwoord is dat in dat geval de nietigheidsleer niet kan worden toegepast aangezien een dergelijke toepassing afbreuk zou doen aan de rechten van de partijen en van de pleiters.

De nv « Ethias » betwist die benadering echter : indien zij rechtsgeldig kan worden gedekt - met name omdat zij de belangen van de tegenpartij niet heeft geschaad -, zal de begane vergissing worden rechtgezet, met als onmiddellijk gevolg dat de juiste verweerder wordt beoogd; het dekken van een relatieve nietigheid zou van nature geschieden met inachtneming van de rechten van de partij die daadwerkelijk en concreet wordt beoogd.

A.2.4. De nv « G4S Secure Solutions » vult haar argumentatie ten slotte aan door op te merken dat, indien een eisende partij een verkeerde verweerder dagvaardt - en hoewel de kwestie niet kan worden opgelost door het toepassen van de nietigheidsleer -, die eisende partij echter niet verstoken is van middelen om op te treden. De mogelijkheid om de proceshandeling te herhalen en de contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid, met name ten aanzien van de deurwaarder indien de vergissing door hem is veroorzaakt, zoals zulks te dezen het geval lijkt te zijn, worden achtereenvolgens uiteengezet.

A.3.1. De Ministerraad vangt zijn argumentatie aan door, gesteund door de rechtsleer, uiteen te zetten dat een onderscheid moet worden gemaakt tussen de vorm- en grondvoorwaarden van een proceshandeling, die daarmee samenhangend uitlopen op onregelmatigheden naar de vorm of ten gronde - waarbij die laatste buiten het toepassingsgebied van de artikelen 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek vallen. In de memorie, waarin vervolgens het verband met de prejudiciële vragen wordt gelegd, wordt opgemerkt dat een probleem betreffende de hoedanigheid in de zin van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek de kern ervan uitmaakt. Wanneer een rechtsvordering wordt ingesteld tegen een persoon die vreemd is aan het geschil, vormt de ontstentenis van hoedanigheid van de aldus gedagvaarde persoon de schending van een grondvoorwaarde van de rechtsvordering en niet van een vormvoorwaarde : aan een van de voorwaarden voor de uitoefening van het vorderingsrecht is immers niet voldaan in zoverre de gedagvaarde persoon niet de hoedanigheid heeft om op de rechtsvordering te antwoorden. Het weglaten of de onjuistheid van een vermelding in de dagvaarding valt daarentegen onder een vormvoorwaarde die onder de nietigheidsleer ressorteert. Wat de draagwijdte van artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek betreft, zou met name uit het verslag van de Koninklijke Commissaris voor de hervorming van het Gerechtelijk Wetboek blijken dat de hoedanigheid, als voorwaarde van ontvankelijkheid van de rechtsvordering, ook ten aanzien van de verweerder wordt vereist; de artikelen 43 en 702 van het Gerechtelijk Wetboek waarnaar de verwijzende rechter in dat verband verwijst, zijn enkel van toepassing op onregelmatigheden naar de vorm. De ontstentenis van hoedanigheid van de verweerder vormt dus wel degelijk een onregelmatigheid die de grond van de rechtsvordering betreft - een van de voorwaarden voor de uitoefening van het vorderingsrecht is niet vervuld -, die de automatische toepassing van de sanctie van de niet-ontvankelijkheid van de rechtsvordering met zich meebrengt. Met betrekking tot de weerslag van de wijziging van artikel 700 van het Gerechtelijk Wetboek bij de wet van 26 april 2007, aangevoerd door de verwijzende rechter, betwist de Ministerraad de relevantie ervan : het voormelde artikel 700 vormt een regel die onder de rechterlijke organisatie valt, en die betrekking heeft op de wijze om de rechtsvordering in te stellen, terwijl artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek de voorwaarden van ontvankelijkheid van de rechtsvordering (belang en hoedanigheid) vastlegt, hetgeen niets te maken heeft met de wijze om de rechtsvordering in te stellen.

A.3.2. De Ministerraad, die vervolgens de bestaanbaarheid van de in het geding zijnde bepalingen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet onderzoekt, besluit allereerst tot de vergelijkbaarheid van de door de verwijzende rechter vergeleken categorieën : enerzijds, de personen die een rechtsvordering instellen via een dagvaarding die verkeerdelijk is gericht tegen een andere rechtspersoon dan die tegen wie zij had moeten worden gericht, die hun rechtsvordering onontvankelijk gemaakt zien, en, anderzijds, de personen die een rechtsvordering instellen via een dagvaarding die een onjuiste of onvolledige vermelding bevat, vergissing die het recht opent om zich op het stelsel van de nietigheden te beroepen, dat minder streng is dan de voormelde niet-ontvankelijkheid. Die twee categorieën van personen zijn rechtzoekenden wier zaak voor de gewone rechtscolleges wordt berecht en die dezelfde wijze hanteren om hun rechtsvordering in te stellen : zij blijken dan ook voldoende vergelijkbaar te zijn.

A.3.3. Het objectieve criterium van onderscheid ligt in de aard van de geschonden regel : zoals in de memorie reeds is opgemerkt, wordt in artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek een regel ten gronde vastgelegd die onder de voorwaarden voor de uitoefening van de rechtsvordering valt, terwijl de artikelen 43, 702 en 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek enkel van toepassing zijn op onregelmatigheden naar de vorm.

A.3.4. Wat ten slotte de legitimiteit van het door de wetgever nagestreefde doel en de relevantie en de evenredigheid van het verschil in behandeling ten aanzien van dat doel betreft, verwijst de Ministerraad hoofdzakelijk naar het arrest nr. 101/2006 van het Hof, waarvan hij meent dat het te dezen *mutatis mutandis* kan worden overgenomen. Het Hof heeft immers impliciet maar zeker beslist dat er geen discriminatie was in zoverre het objectieve criterium waarop het verschil in behandeling berust, de aard van de regel is; aangezien een verschil in behandeling wordt gemaakt naargelang er sprake is van het toepassen van een regel die onder de rechterlijke organisatie valt of van een regel die betrekking heeft op een onregelmatigheid naar de vorm van een proceshandeling, zijn de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet geschonden. Voor de Ministerraad zou te dezen hetzelfde gelden aangezien het verschil in behandeling berust op de aard van de op het spel staande regel, namelijk een regel ten gronde of een vormregel; er moet worden aangenomen dat het verschil in behandeling tussen de beoogde categorieën van personen redelijk verantwoord is ten aanzien van de aard van de desbetreffende regel. De nv « Ethias » betwist evenwel de relevantie van de aldus gemaakte vergelijking met het arrest nr. 101/2006; volgens die partij zou uit dat arrest niet voortvloeien dat enkel de aard van de in het geding zijnde regel op zich zou volstaan om een verschil in behandeling te verantwoorden : in dat arrest zou het Hof immers een onderzoek op grond van de overigens ter zake specifieke wetgevende evolutie op de voorgrond hebben gesteld en de nadruk hebben gelegd op het feit dat de wet van 13 december 2005 nog niet in werking was getreden. De nv « Ethias » brengt bovendien in herinnering (zie *supra*) dat een vergissing in de benaming van de tegenpartij, zelfs wanneer zij tot gevolg heeft dat een vreemde persoon bij de zaak wordt betrokken, desalniettemin een vormfout blijft telkens als de eiser daadwerkelijk de juiste verweerder heeft willen beogen, en geen derde persoon die hij vanaf het begin verkeerdelijk zou hebben beschouwd als de persoon tegen wie zijn rechtsvordering daadwerkelijk moest worden gericht; het voormelde arrest zou het Hof dus geenszins verhinderen een evenredigheidstoets uit te voeren.

- B -

B.1. De artikelen 17, 43, 702 en 860 tot 867 van het Gerechtelijk Wetboek bepalen :

« Art. 17. De rechtsvordering kan niet worden toegelaten, indien de eiser geen hoedanigheid en geen belang heeft om ze in te dienen ».

« Art. 43. Op straffe van nietigheid, moet het exploit van betekening door de optredende gerechtsdeurwaarder ondertekend zijn en vermelden :

1° de dag, de maand en het jaar, en de plaats van de betekening;

2° de naam, de voornaam, het beroep, de woonplaats en, in voorkomend geval, het gerechtelijk elektronisch adres, de hoedanigheid en de inschrijving in de Kruispuntbank van ondernemingen van de persoon op wiens verzoek het exploit wordt betekend;

3° de naam, de voornaam, de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats, de verblijfplaats en, in voorkomend geval, het gerechtelijk elektronisch adres en de hoedanigheid van de persoon voor wie het exploit bestemd is;

4° de naam, voornaam en, bij voorkomend geval, de hoedanigheid van de persoon aan wie afschrift ter hand gesteld is, of in het geval bedoeld in artikel 38, § 1, het achterlaten van het afschrift, of in de gevallen bedoeld in artikel 40, de afgifte van het exploit op de post;

5° de naam en de voornaam van de gerechtsdeurwaarder en het adres van zijn kantoor en, in voorkomend geval, zijn gerechtelijk elektronisch adres;

6° de omstandige opgave van de kosten der akte.

7° de in artikel 42*bis* bedoelde wijzen van betekening en, in voorkomend geval, de in artikel 42*bis*, vierde lid, bepaalde vermeldingen.

De persoon aan wie het afschrift wordt ter hand gesteld, tekent het origineel voor ontvangst. Weigert hij te tekenen, dan maakt de deurwaarder daarvan melding in het exploit ».

« Art. 702. Behalve de vermeldingen bepaald in artikel 43, bevat het exploit van dagvaarding, op straffe van nietigheid, de volgende opgaven :

1° de naam, de voornaam en de woonplaats van de eiser;

2° de naam, de voornaam en de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats, de verblijfplaats van de gedaagde;

3° het onderwerp en de korte samenvatting van de middelen van de vordering;

4° de rechter voor wie de vordering aanhangig wordt gemaakt;

5° de plaats, de dag en het uur van de terechtzitting ».

« Art. 860. Wat de verzuimde of onregelmatig verrichte vorm ook zij, geen proceshandeling kan nietig worden verklaard, indien de wet de nietigheid ervan niet uitdrukkelijk heeft bevolen.

De termijnen om een rechtsmiddel aan te wenden zijn evenwel voorgeschreven op straffe van verval.

De andere termijnen worden slechts dan op straffe van verval bepaald wanneer de wet het voorschrijft ».

« Art. 861. De rechter kan een proceshandeling alleen dan nietig verklaren, indien het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt ».

« Art. 862. § 1. De regel van artikel 861 geldt niet voor een verzuim of een onregelmatigheid betreffende :

1° de termijnen op straffe van verval of nietigheid voorgeschreven;

2° de ondertekening van de akte;

3° de vermelding van de datum van de akte wanneer die noodzakelijk is om de gevolgen van de akte te beoordelen;

4° de aanwijzing van de rechter die van de zaak kennis moet nemen;

5° de eed opgelegd aan getuigen en aan deskundigen;

6° de vermelding dat de exploit en akten van tenuitvoerlegging zijn betekend aan de persoon of op een andere wijze die de wet bepaalt.

§ 2. Onverminderd de toepassing van artikel 867 wordt in de gevallen van § 1 de nietigheid of het verval uitgesproken door de rechter, zelfs ambtshalve ».

« Art. 863. In alle gevallen waarin de ondertekening vereist is voor de geldigheid van een proceshandeling kan het gebrek van de handtekening worden geregulariseerd ter zitting of binnen een door de rechter vastgestelde termijn ».

« Art. 864. De nietigheden die tegen de proceshandelingen kunnen worden ingeroepen, zijn gedekt indien zij niet tegelijk en vóór enig ander middel worden voorgedragen.

Verval en nietigheid als bepaald in artikel 862 zijn echter pas gedekt, wanneer een vonnis of arrest op tegenspraak, behalve datgene dat een maatregel van inwendige aard inhoudt, is gewezen zonder dat het verval of de nietigheid door de partij is voorgedragen of door de rechter ambtshalve is uitgesproken ».

« Art. 865. De regels van artikel 864 en van artikel 867 zijn niet van toepassing op het in artikel 860, tweede lid, bedoelde verval ».

« Art. 866. De proceshandelingen en akten die nietig zijn of nodeloze kosten veroorzaken door toedoen van een ministerieel ambtenaar, komen te zijnen laste; hij kan bovendien worden veroordeeld tot schadevergoeding jegens de partij ».

« Art. 867. Het verzuim of de onregelmatigheid van de vorm van een proceshandeling, met inbegrip van de niet-naleving van de in deze afdeling bedoelde termijnen of van de vermelding van een vorm, kan niet tot nietigheid leiden, wanneer uit de gedingstukken blijkt dat de handeling het doel heeft bereikt dat de wet ermee beoogt, of dat die niet-vermelde vorm wel in acht is genomen ».

B.2. Aan het Hof worden vragen gesteld over de bestaanbaarheid met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet van die bepalingen, in die zin geïnterpreteerd « dat zij de dagvaarding die verkeerdelijk is gericht tegen een andere persoon dan die tegen welke zij had moeten worden gericht, uitsluiten van het stelsel van de nietigheden », waarbij de verwijzende rechter bovendien preciseert dat de aldus verkeerdelijk gedagvaarde persoon over rechtspersoonlijkheid beschikt. Er zou een verschil in behandeling worden ingesteld tussen de rechtzoekenden die een dergelijke vordering instellen en diegenen die een vordering instellen die, hoewel zij tegen de juiste persoon is gericht, een onjuiste (eerste prejudiciële vraag) of onvolledige (tweede prejudiciële vraag) vermelding bevat : in tegenstelling tot die

rechtzoekenden, die zich op het bij de artikelen 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek geregelde stelsel van de nietigheden kunnen beroepen, zien de rechtzoekenden van de eerste categorie hun rechtsvordering onontvankelijk verklaard, zonder dat de in dat geval begane vergissing het voordeel van dat stelsel kan genieten.

B.3. De geïntimeerde voor het verwijzende rechtscollege betwist dat de aan de toetsing van het Hof onderworpen categorieën van personen vergelijkbaar zijn.

De in het geding zijnde categorieën van personen bevinden zich niet in situaties die dermate verschillend zijn dat zij niet met elkaar kunnen worden vergeleken : het gaat om rechtzoekenden wier zaak wordt berecht voor de gewone rechtscolleges en die dezelfde wijze hanteren om hun rechtsvordering in te stellen.

B.4.1. Krachtens artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek « [kan] de rechtsvordering [...] niet worden toegelaten, indien de eiser geen hoedanigheid en geen belang heeft om ze in te dienen ». Zoals blijkt uit de parlementaire voorbereiding van het Gerechtelijk Wetboek (Verslag *Van Reepinghen, Pasin.*, 1967, III, p. 322), moet de rechtsvordering worden ingesteld tegen diegene die de hoedanigheid bezit om ze te beantwoorden.

Wanneer een exploit van dagvaarding weliswaar de in de artikelen 43 en 702, 2°, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde vermeldingen bevat, maar die betrekking hebben op een andere persoon dan diegene die de eiser had dienen te dagvaarden, brengt dat de onontvankelijkheid van de aldus ingeleide vordering met zich mee. Een dergelijke onregelmatigheid valt buiten de werkingssfeer van het stelsel van de nietigheden van de artikelen 860 tot 867 van dat Wetboek en geeft dan ook geen aanleiding tot een beoordeling van de schade (Cass., 29 juni 2006, *Arr. Cass.*, 2006, nr. 366).

B.4.2. Krachtens artikel 860 van het Gerechtelijk Wetboek « [kan,] wat de verzuimde of onregelmatig verrichte vorm ook zij, geen [proceehandeling] [...] nietig worden verklaard, indien de wet de nietigheid ervan niet uitdrukkelijk heeft bevolen ». Tot de in die bepaling bedoelde vormvoorschriften behoren de vermeldingen die elk exploit van dagvaarding moet bevatten; in dat verband worden in artikel 43, 3°, van het Gerechtelijk Wetboek « de naam, de voornaam, de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats, de verblijfplaats en, in voorkomend geval, het gerechtelijk elektronisch adres en de hoedanigheid van de persoon

voor wie het exploit bestemd is » vermeld en heeft artikel 702 van hetzelfde Wetboek betrekking op « de naam, de voornaam en de woonplaats of, bij gebreke van een woonplaats, de verblijfplaats van de gedaagde ».

Hoewel de verzuimen en onregelmatigheden welke die vermeldingen aantasten, bij de voormelde artikelen 43 en 702 met nietigheid worden bestraft, gaat het desalniettemin maar om een relatieve nietigheid, in zoverre zij vreemd zijn aan de in het voormelde artikel 862, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde verzuimen en onregelmatigheden : krachtens artikel 861 van hetzelfde Wetboek kan de nietigheid bijgevolg enkel worden uitgesproken indien het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen heeft geschaad van de partij die de exceptie opwerpt. Bovendien kan dat verzuim of die onregelmatigheid worden rechtgezet onder de voorwaarden die in het voormelde artikel 867 van hetzelfde Wetboek zijn bepaald.

B.4.3. Uit het voorgaande vloeit voort dat, zoals de verwijzende rechter opmerkt, de rechtzoekenden verschillend worden behandeld naargelang zij verkeerdelijk een andere persoon hebben gedagvaard dan die welke had moeten worden gedagvaard, of naargelang hun dagvaarding een onregelmatigheid of een verzuim bevat, maar wel tegen de juiste persoon is gericht : in tegenstelling tot die tweede categorie van rechtzoekenden, die zich op het hiervoor in herinnering gebrachte stelsel van de nietigheden kunnen beroepen, zien de rechtzoekenden van de eerste categorie hun rechtsvordering onontvankelijk verklaard, zonder in dat geval dat stelsel te kunnen genieten.

B.5.1. Dat verschil in behandeling berust op een objectief criterium : de aard van de regel waarvan de schending wordt bestraft. Artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek bevestigt immers een grondregel, terwijl de artikelen 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek alleen op de onregelmatigheden naar de vorm van toepassing zijn.

B.5.2. De regels betreffende de vormvoorschriften en de termijnen om beroep in te stellen zijn gericht op een goede rechtsbedeling en het weren van de risico's van rechtsonzekerheid. Die regels mogen de rechtzoekenden echter niet verhinderen de beschikbare procedures aan te wenden.

B.6. Zoals reeds is opgemerkt, vereist artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek dat de rechtsvordering moet worden ingesteld tegen diegene die de hoedanigheid bezit om ze te beantwoorden; indien zulks niet het geval is, heeft de rechtsvordering, zoals de verwijzende rechter opmerkt, in werkelijkheid betrekking op een persoon die vreemd is aan de feiten en aan het geschil, en die rechtsvordering zal onontvankelijk worden verklaard, zonder het bij de artikelen 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek geregelde stelsel van de nietigheden te kunnen genieten.

Die maatregel blijkt relevant te zijn ten aanzien van de hiervoor beoogde legitieme doelstellingen. Wat de verkeerdelijk gedagvaarde persoon betreft, is het immers niet denkbaar dat hij partij kan zijn in het geding, verplicht is zich te verdedigen en de kosten ervan te dragen, en eventueel kan worden veroordeeld, zelfs indien zijn situatie vreemd is aan het geschil. Wat betreft de persoon op wie het geschil betrekking heeft, die had moeten worden gedagvaard maar niet is gedagvaard, is het evenmin denkbaar dat hij kan worden veroordeeld. Wat ten slotte de eiser betreft, moet worden opgemerkt dat het uitbreiden van het stelsel van de nietigheden tot een dagvaarding die verkeerdelijk is gericht tot een rechtspersoon die vreemd is aan het geschil, naast de schending van de artikelen 860 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, van dien aard zou zijn dat de termijn wordt omzeild waarbinnen de rechtsvordering in voorkomend geval moest worden ingesteld, in het geval waarin die termijn zou zijn verstreken.

De in het stelsel van de nietigheden bedoelde verzuimen en onregelmatigheden, die in het geding zijn, vooronderstellen allereerst dat de juiste persoon door de eiser wordt gedagvaard. Daarenboven, zoals reeds is opgemerkt, betreffen zij procedureformaliteiten - en geen voorwaarde voor het uitoefenen van de rechtsvordering -, zoals zulks het geval is voor de hoedanigheid, vereist bij artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek. Ten slotte moeten de betrokken verzuimen en onregelmatigheden, behalve voor die welke in artikel 862, § 1, zijn beoogd, om de nietigheid van de proceshandeling die zij aantasten te verantwoorden, de belangen hebben geschaad van de partij die de exceptie opwerpt.

Uit het voorgaande vloeit voort dat het in het geding zijnde verschil in behandeling is verantwoord ten aanzien van de bekommernis om een goede rechtsbedeling te verzekeren en de risico's van rechtsonzekerheid te weren; er moet evenwel worden nagegaan of dat verschil in behandeling geen onevenredige gevolgen ten aanzien van die doelstellingen heeft.

B.7. De eiser die verkeerdelijk een andere persoon zou hebben gedagvaard dan die welke had moeten worden gedagvaard, kan, indien zulks mogelijk blijft binnen de termijnen, een nieuwe rechtsvordering instellen, ditmaal tegen de persoon die in rechte moest worden beoogd. In het geval waarin de eiser zelf niet aansprakelijk zou zijn voor de voormelde vergissing, staat het hem bovendien vrij in voorkomend geval de kostprijs van die nieuwe procedure te verhalen op de persoon die die fout heeft begaan.

Ten slotte kan de eiser, in het geval waarin hij niet aansprakelijk zou zijn voor de voormelde vergissing en om redenen met betrekking tot de termijn niet langer in staat zou zijn een nieuwe rechtsvordering in te stellen, de vergoeding verkrijgen van de schade die hij heeft geleden op grond van de, naar gelang van het geval, contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid van de persoon die door zijn fout die schade heeft veroorzaakt.

Gelet op het voorgaande, is het verschil in behandeling niet zonder redelijke verantwoording.

B.8. De prejudiciële vragen dienen ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

De artikelen 17, 43, 702 en 860 tot 867 van het Gerechtelijk Wetboek schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

Aldus gewezen in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 19 september 2014.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

J. Spreutels